

ΒΡΑΒΕΙΟ
ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΑΘΗΝΩΝ

Φιλολογική
Πρωτοχρονιά 2002

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΠ.
ΚΑΡΑΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

Γεννήθηκε τό 1945 στό Βελεστίνο Μαγνησίας, ζεί καί ἐργάζεται στή Κηφισιά ώς παιδίατρος. Είναι Πρόεδρος τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐταιρείας Μελέτης Φερῶν-Βελεστίνου-Ρήγα καί ἔχει ἐπιμεληθεῖ τήν ἐκδοση τῶν ἔργων τοῦ Ρήγα Βελεστινῆ «Ἐπαναστατικά», «Φυσικῆς ἀπάνθισμα», «Θούριος», «Χάρτα τῆς Ἑλλάδος», «Ἠθικός τρίπους» συντάσσοντας ὡστόσο καί τά ἀντίστοιχα εὑρετήριά τους. Ἔχει παρουσιάσει τίς δύο σημαντικότερες ἔρευνες τῶν τελευταίων δεκαετιῶν γιά τόν Ρήγα καθώς ἐπίσης καί τή μονογραφία γιά τό ὄνομα καί καταγωγή του. Παράλληλα ἀσχολεῖται συστηματικά μέ τήν ἱστορία τῆς Ἱατρικῆς τῆς ἐποχῆς τόν Νεοελληνικό Διαφωτισμοῦ, ἔχοντας δημοσιεύσει πρωτότυπες μελέτες καί ἔχει ἀνακηρυχθεῖ διδάκτωρ Ἱστορίας τῆς Ἱατρικῆς, τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Θέσιος ἐγρόθυρα συλλογῆς,
συλλογῆς, πηγαῖ.

Ρήγα Βελεστινῆς

Διάχυση τοῦ ἔργου τοῦ Ρήγα σήμερα

Στή διάδοση καί ἐξάπλωση τοῦ ἔργου τοῦ Ρήγα Βελεστινῆ κατά τή τελευταία δεκαετία τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνα ἔχει σημαντικά συμβάλει ἡ Ἐπιστημονική Ἐταιρεία Μελέτης Φερῶν-Βελεστίνου-Ρήγα πού ἐδρεύει στήν Ἀθήνα καί ἡ ὁποία ἰδρύθηκε τό 1987 μέ σκοπό τή μελέτη καί προβολή τοῦ ἔργου τοῦ Ρήγα καί τῆς γενετέρας του. Γιά τήν ἐπιτυχία τῶν σκοπῶν τῆς ἔχει μέ ἐπιτυχία διοργανώσει στή γενέτειρα τοῦ Ρήγα τρία Διεθνή συνέδρια - τό τρίτο πραγματοποιήθηκε τό 1997, ὅπου ἔχουν γίνει σημαντικές ἀνακοινώσεις γιά τόν Ρήγα Βελεστινῆ, περί τίς ἐβδομήντα τόν ἀριθμό, πού περιλαμβάνονται στούς τόμους Πρακτικῶν μέ τό ὄνομα ΥΠΕΡΕΙΑ. Τό Δ' Διεθνές Συνέδριο «Φεραί-Βελεστίνο-Ρήγας» προγραμματίζεται νά διοργανωθεῖ τόν Ὀκτώβριο τοῦ 2003.

Γιά τή μεγαλύτερη προβολή καί διάχυση τῶν ἰδεῶν τοῦ Ρήγα ἡ Ἐπιστημονική Ἐταιρεία ἐπανεκδίδει τά ἔργα του καθώς ἐπίσης δημοσιεύει σχετικές ἐπιστημονικές μελέτες. Ἔτσι τά ἐπαναστατικά κείμενα τοῦ Ρήγα, τά ὁποία τυπώθηκαν παράνομα λίγο πρῖν ἀπό τήν ἀναχώρησή του ἀπό τήν Βιέννη, ἐπανεκδόθηκαν μέ τήν προσθήκη εὑρετηρίου σέ μία εὐχρηστη ἐκδοση μέ τόν τίτλο ΤΑ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΑ (Ἐπαναστατική Προκήρυξη, τά Δίκαια τά Ἀνθρώπου, τό Σύνταγμα, Θούριος καί Ὕμνος Πατριωτικός), Ἀθήνα 1994. Τά ἐπαναστατικά αὐτά κείμενα μέ τίς τέσσερις ἕως σήμερα ἐπανεκδόσεις ἔχουν εὐρύτατα κυκλοφορήσει καί ἔχουν διαδώσει τίς πολιτικές ἰδέες τοῦ Ρήγα.

Ἐκτός ἀπό τήν ἐλληνική ἐκδοση ἔχει καταβληθεῖ προσπάθεια γιά τή μετάφραση καί ἐκδοση τῶν Ἐπαναστατικῶν κειμένων τοῦ Ρήγα στίς βαλκανικές καί εὐρωπαϊκές γλώσσες μέ σκοπό νά γίνει εὐρύτατα γνωστή ἡ πρωτοπόρα πολιτική σκέψη τοῦ Ρήγα καί νά καταγραφεῖ κατ' αὐτόν τόν τρόπο στήν Ἐθνική Βιβλιογραφία τῆς κάθε χώρας γιά νά εἶναι προσβάσιμη σέ κάθε ἐνδιαφερόμενο μελετητή. Μέχρι σήμερα ΤΑ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΑ ἔχουν μεταφρασθεῖ καί ἐκδοθεῖ στά Βουλγαρικά, (1998), στά Ρουμανικά, (1999), στά Σερβικά, (2000), στά Ἰταλικά, (2000) καί στά Ἀλβανικά, (2001), ἐνῶ δρῖσκεται ὑπό

εκτίπωση ή έκδοση στά Ρωσικά καί Ἀγγλικά. Κατά τόν ἐπόμενο χρόνο θά ἐκδοθοῦν στά Γερμανικά, Γαλλικά καί Ἰσπανικά.

Ἐνα ἄλλο βιβλίον τοῦ Ρήγα τό «Φυσικῆς ἀπάνθισμα», 1790, ὅπου ἀναγράφεται ἡ θαυμάσια σέ νόημα φράση «ὅποιος ἐλεύθερα συλλογᾶται, συλλογᾶται καλά», ἔχει ἐπανεκδοθεῖ τό 1991 φωτομηχανικῶς μέ τήν προσθήκη εὐρετηρίου καί κυκλοφορεῖ σέ τρίτη ἐπανεκδοση. Ἐπίσης τά δύο σημαντικά βιβλία μέ τά ἔγγραφα σύλληψης, ἀνάκρισης καί θανάτωσης τοῦ Ρήγα καί τῶν ἑπτά συντρόφων μέ τίτλο «Ἀνέκδοτα ἔγγραφα περί Ρήγα Βελεστινλή» τῶν Αἰμ. Λεγράνδ καί Κων. Ἀμάντου εἶχαν κυκλοφορήσει τό 1891 καί 1931 ἀντίστοιχα. Αὐτά τά βιβλία, πού εἶναι ἀπαραίτητα στήν κατανόηση τοῦ ἐπαναστατικοῦ σχεδίου τοῦ Ρήγα, ἦταν δυσεῦρετα καί γι' αὐτό ἐπανεκδόθηκαν ἀπό τήν Ἐπιστημονική Ἐταιρεία φωτομηχανικά τό 1996 καί 1997 μέ τήν προσθήκη εὐρετηρίου, τό ὁποῖο ἀποτελεῖ ἀπαραίτητο βοήθημα στούς μελετητές καί ἐρευνητές.

Γιά τήν εὐρύτερη διάδοση τοῦ ἐπαναστατικοῦ παίαντα «Θούριος» ἡ Ἐπιστημονική Ἐταιρεία ἐξέδωσε τό 1997 σέ ψηφιακό δίσκο τίς πέντε παραδοσιακές μουσικές παραλλαγές πού ἔχουν ἐντοπισθεῖ ἀπό τόν καθηγητή τῆς παραδοσιακῆς μουσικῆς π. Χρήστο Κυριακόπουλο. Ἡ καλαίσθητη αὐτή έκδοση τοῦ «Θουρίου» ἐμπλουτίζεται καί μέ μουσικές μελωδίες τῆς προεπαναστατικῆς ἐποχῆς. Σημειώνεται ὅτι ὁ Θούριος τῆς ἐκδοσης αὐτῆς μέ τή χορωδία καί τά παραδοσιακά ὄργανα παρουσιάσθηκε μέ μεγάλη ἐπιτυχία σέ διάφορους Δῆμους τῆς Ἑλλάδος.

Γιά τόν ἐμπλουτισμό τῆς ἑλληνικῆς βιβλιογραφίας περί Ρήγα μεταφράσθηκαν δύο σημαντικές μελέτες πού εἶχαν δημοσιευθεῖ κατά τό παρελθόν. Ἡ μία μελέτη ἀπό τά γαλλικά τοῦ Νέστορος Καμαριανοῦ «Ρήγας Βελεστινλής: Συμπληρώσεις καί διορθώσεις γιά τή ζωή καί τό ἔργο του», 1999, σέ μετάφραση καί σχόλια τοῦ καθηγητοῦ Ἀθανασίου Καραθανάση. Ἡ δεύτερη μελέτη, ὅπου δημοσιεύονται καί ἔγγραφα ἀπό τά ἀρχεῖα τῆς Βιέννης, εἶναι τοῦ Ντοῦσαν Πάντελιτς, «Ἡ ἐκτέλεση τοῦ Ρήγα», 2000, μετάφραση ἀπό τά Σερβοκραστικά καί μέ εἰσαγωγικό σημείωμα γιά τήν πρόσληψη τοῦ Ρήγα στή σερβική

ιστοριογραφία τοῦ καθηγητοῦ Ἰωάννου Παπαδριανοῦ.

Τόν κατάλογο τῶν ἐκδόσεων τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐταιρείας Μελέτης Φερῶν-Βελεστίνου-Ρήγα ἐμπλουτίζουν καί τά βιβλία: Νικολάου Πανταζοπούλου, «Μελετήματα γιά τόν Ρήγα Βελεστινλή», 1994, Μαρίας Μαντουβάλου, «Ὁ Ρήγας στά δῆματα τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου», 1996, καί Λεάνδρου Βρανούση, «Ρήγας Βελεστινλής», 1998. Ἀκόμη σέ ἕνα καλαίσθητο βιβλίον, έκδοση 2000, μέ τίτλο «Ρήγα Ρήσεις» συγκεντρώθηκαν πενήντα χαρακτηριστικές ἀποφθεγματικές ρήσεις ἀπό τά ἔργα τοῦ Ρήγα, πού ἀναφέρονται στά μέγιστα θέματα τοῦ ἀνθρώπου: τήν ἐλευθερία, τήν παιδεία, τή δικαιοσύνη, τή φιλία, τή δημοκρατία, τήν πατρίδα, τήν ἰσονομία, τήν ἀνεξίθρησκεία, τή γλώσσα, τό καθήκον. Κατ' αὐτόν τόν τρόπο διαχέονται οἱ σημαντικές αὐτές γνώμες τοῦ Ρήγα.

Ἡ Ἐπιστημονική Ἐταιρεία Μελέτης Φερῶν-Βελεστίνου-Ρήγα ἔχει κατορθώσει νά διορθώσει, προσκομίζοντας τή σχετική ἱστορική βιβλιογραφία στό Παιδαγωγικό Ἰνστιτούτο τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, τά Σχολικά βιβλία Ἱστορίας ΣΤ' Δημοτικοῦ, Α' Λυκείου καί Β' Λυκείου σχετικά μέ τό πραγματικό ὄνομα τοῦ Ρήγα, ἀπαλείφοντας ὡς ἀνιστόρητο τό ἀνα-γραφόμενο μέχρι πρό τινός ὄνομα «Ἀντώνιος Κυριαζῆς». Ἐξέδωσε καί σχετική μελέτη μέ τίτλο «Ὄνομα καί καταγωγή τοῦ Ρήγα Βελεστινλή», 1997, ἔ' έκδοση 2000 ὅπου ἐπιστημονικά τεκμηριώνεται ἐπί πλέον ἀπό τοῦ πραγματικοῦ ὀνόματος καί ἡ ντόπια καταγωγή του ἀπό τό Βελεστίνον.

Οἱ προτάσεις τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐταιρείας Μελέτης Φερῶν-Βελεστίνου Ρήγα, τίς ὁποῖες εἶχε καταθέσει τόν Ἰούνιο τοῦ 1996 στή σύσκεψη τοῦ ὕπουργείου Πολιτισμοῦ γιά τήν προετοιμασία ἐορτασμοῦ τῆς ἐπετείου κατά τό 1998 τῶν διακοσίων χρόνων ἀπό τόν μαρτυρικό θάνατο τοῦ Ρήγα Βελεστινλή, τυπώθηκαν σέ ἔντυπο. Ἐκτός τῶν ἄλλων, σκιαγραφοῦνται συνοπτικά τά χαρακτηριστικά τῆς φυσιογνωμίας τοῦ Ρήγα πού τόν κατατάσσουν στίς μοναδικές φυσιογνωμίες τοῦ Ἑλληνισμοῦ: διαφωτιστής, ἐπαναστάτης, μάρτυρας, πολιτικός νοῦς, στρατιωτικός νοῦς, ὁραματιστής μιάς δημοκρατικῆς πολιτείας τοῦ βαλκανικοῦ χώρου. Τό ἔντυπο αὐτό κυκλοφόρησε εὐρύτα-

τα και ιδιαίτερα κατά τις επετειακές εορταστικές εκδηλώσεις, όπου χρησιμοποιήθηκαν τα χαρακτηριστικά της φυσιογνωμίας του Ρήγα. Αυτά αναγράφονται επί πλέον και στην εικόνα με τη μορφή του Ρήγα που τυπώσαμε και κυκλοφορεί πλατιά στην Ελλάδα και τό εξωτερικό.

Ένα άλλο σημαντικό βήμα στη διάχυση του έργου του Ρήγα έγινε με την αυθεντική για πρώτη φορά επανέκδοση της «Χάρτας της Ελλάδος», Βιέννη 1797, Αθήνα 1998. Η έκδοση συνοδεύεται με τις μελέτες: «Η Χάρτα της Ελλάδος του Ρήγα. Τα πρότυπά της και νέα στοιχεία» και «Τά νομίσματα της Χάρτας», καθώς και τό για πρώτη φορά συνταχθέν «Ευρετήριο της Χάρτας». Τό επαναστατικό και πολιτικό έργο του Ρήγα παρουσιάζεται με μία νέα ανάγνωση του Συντάγ-

ματος και της Χάρτας. Τεκμηριώθηκε η θέση ότι η Χάρτα αποτελούσε για τόν Ρήγα τόν πολιτικό χάρτη του κράτους του, και όλα τά ιστορικά στοιχεία και οι επιπεδογραφίες εκτός τών άλλων είχαν τόν βασικό σκοπό νά παραπλανήσουν τήν αυστριακή αστυνομία και τή λογοκρισία της.

Επισημαίνεται τέλος ότι στίς εκδόσεις της Επιστημονικής Εταιρείας Μελέτης Φερών-Βελεστινου-Ρήγα έχουν καταχωρησθεϊ οι δύο σημαντικότερες έρευνες τών τελευταίων δεκαετιών για τόν Ρήγα: η πρώτη έχει σχέση με τήν άνεύρεση ενός προτύπου του βιβλίου «Φυσικής απάνθισμα», που άποδείχθηκε ότι ήταν η Γαλλική Εγκυκλοπαιδεία και η δεύτερη έρευνα έδειξε τούς γεωγραφικούς χάρτες που ο Ρήγας χρησιμοποίησε ως πρότυπα κατά τόν σχεδιασμό της Χάρτας του.

ΔΗΜ. ΑΠ. ΚΑΡΑΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ